

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KÖNYVTÁRA
AZ 1907. ÉVBEN.

(Négy szövegképpel és négy melléklettel.)

Az az évek óta elhangzó panasz, hogy a könyvtár helyiségei úgy a rohamosan gyarapodó anyag szakszerű kezelésére, mint az egyre nagyobb arányokban mutatkozó használat jogos igényeinek kielégítésére teljesen elégtelenek, a lefolyt esztendőben sem nyert gyökeres orvoslást. Annyit azonban sikerült elérni, hogy a magas kormány és a közvélemény behatóan kezd foglalkozni a Múzeum és első sorban a Széchényi országos könyvtár mostani ki nem elégítő elhelyezésének kérdésével és a sikeres megoldás módozataival, sőt az 1908. évi állami költségvetés már egy lépéssel tovább is ment, a mennyiben gondoskodni igyekszik azon anyagi eszközökről, melyeknek segítségével legalább az ideiglenes megoldás valamelyik módozata keresztülvihető lesz.

Addig is, míg ezen hosszabb időt és alapos megfontolást igénylő építkezési ügy megfelelő mederbe lenne terelhető, gondoskodni kellett arról, hogy a könyvtár mostani helyiségeinek egy része a térnek lehető felhasználásával oly pótló bútorzással láttassék el, a mely a mostaninál sokkal több anyag befogadására és rendszeres kezelésére nyújt módot. Ekképen a kéziratári és levéltári termek szekrényeire karzatos emeletek készültek, a melyek a míg egyrészt a termek és a bútorzat harmóniáját nem sértik, másrészt helynyerés tekintetében jelentékeny bővülést jelentenek. Az összesen 25,910 koronát igénylő bútorzás, mint az itt látható képek mutatják (1. és 2. ábra), minden tekintetben sikerültnek mondható. Habár a könyvtár két osztályának helyszükén az új bútorzás ideig-óráig segített is, ez azonban nem szüntette meg azon tarthatatlan állapotokat, a melyekben a könyvtár egyéb osztályai, a nyomtatványoké és a hírlapoké szenvednek. Ismét-

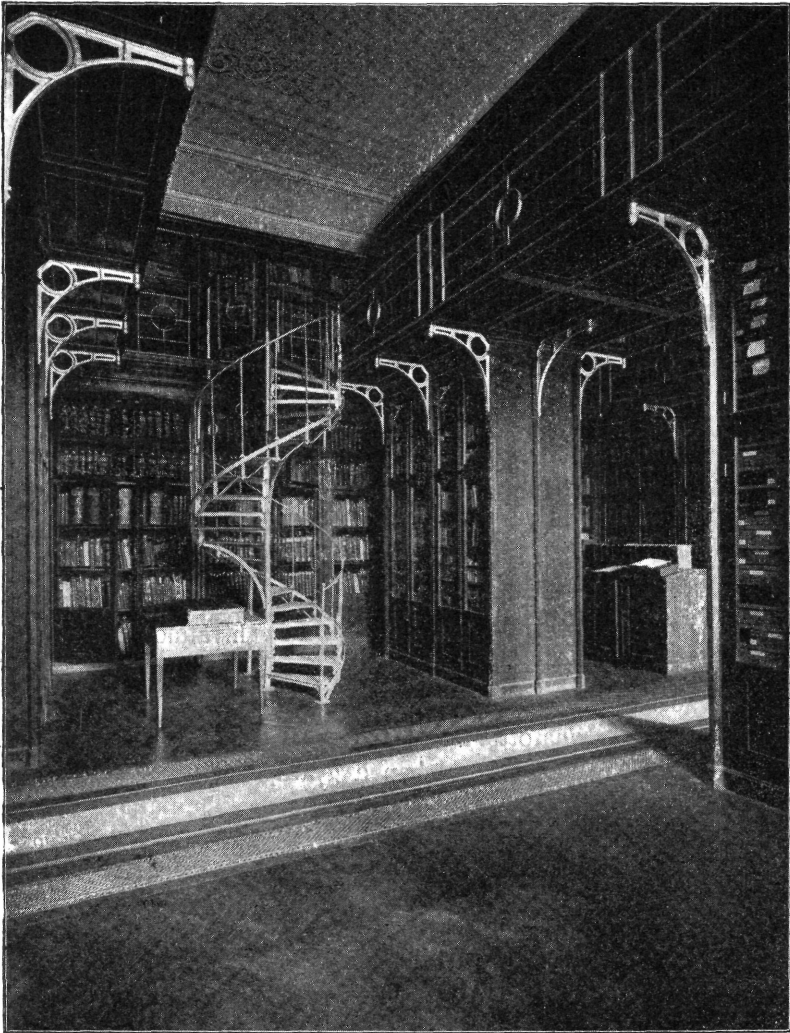
lésekbe bocsátkoznánk, ha a látogató és dolgozó közönség méltó panaszait, a könyvtári biztonság hiányát, a nagymérvű szaporulat, feldolgozásának és kellő elhelyezésének nehézségeit újból részleteznők. Mennél későbbre marad a gyökeres megoldás, a magyar állam részéről annál nagyobb áldozatokra lesz szükség és annál nagyobb nehézségekbe fog ütközni a tudomány és közművelődés érdekeinek sikeres megvédése. E kérdésben gyors intézkedésekre és nagymértékű áldozatkészségre van szükség.

* * *

A könyvtár négy osztályában, a letéteményezett új családi levéltár még rendezetlen anyagát nem számítva, az évi gyarapodás 198.412 db (1906-ban 147.808 db). Mindezen osztályokban egy év alatt 43.964 használó (1906-ban 44.793) fordult meg, kik a könyvtár állományából 174.427 dbot (1906-ban 168.936 dbot) vettek igénybe.

A könyvtár igazgatóját, dr. *Fejérpataky László* egyetemi tanárt, az a kitüntetés érte, hogy Ő Felsege neki 1907. augusztus 4-én kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar királyi udvari tanácsosi címet méltóztatott adományozni. Egyébként a tisztviselők és alkalmazottak helyzetében lényegesebb változás nem történt. Elhalálozások által megürült és újonnan szervezett szolgálai állásokra három új szolga neveztetett ki. Ezekkel egyetemben a könyvtár személyzetének teljes létszáma ez idő szerint a következő: 15 tisztviselő, 8 napidíjas gyakornok, 1 írógépkészítő, 1 laboráns, 7 rendes és 2 kisegítő szolga, 1 teremfelügyelő és 1 ruhatáros, összesen 36. A tisztviselők közül dr. *Schönherr Gyula* igazgató-őr súlyos betegsége miatt az egész éven át, dr. *Hubert Emil* I. osztályú segédőr pedig az év tekintélyes részében nem végeztek hivatalos szolgálatot.

A könyvtár tisztviselői gyakran vettek részt hivatalos kiküldetésekből, könyvek megbecslése, családi levéltárak átvétele, bécsi könyvárverések és egyéb hivatalos ügyek céljából. A múzeumok és könyvtárak országos szövetségének pécsi közgyűlésén a könyvtárat dr. *Sebestyén Gyula* igazgató-őr és dr. *Áldásy Antal* őr képviselték. Ezenkívül a Magyar Nemzeti Múzeum megfelelő alapjából nyert támogatással dr. *Sebestyén Gyula* igazgató-őr jobbara dunántúli szentferenczrendi és *Varjú Elemér* I. osztályú segédőr keletmagyarországi régi könyvtárakban végeztek tanul-

1. ábra. A kéziratlár új berendezése.

mányokat. Dr. *Gulyás Pál* II. osztályú segédőr pedig anyagi támogatásban részesült, hogy az 1908-ik év folyamán a párisi és londoni nagy könyvtárakban végezzen tanulmányokat. A könyvtár igazgatója múzeumi és könyvtári országos felügyelői minőségében az állami felügyelet alatt álló könyvtárak és múzeumok közül különböző helyeken mintegy 30-at látogatott meg.

A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősege által a lefolyt évben dr. *Fejérvataky László* könyvtár igazgató vezetése mellett rendezett ötödik könyvtári tanfolyamon *Varjú Elemér* I. és dr. *Gulyás Pál* II. o. segédőrök tartottak előadásokat a könyvtár tisztviselei közül. A két hétig tartó tanfolyam, miként az előzők is, a könyvtár helyiségeiben folyt le, a könyvtár anyagának és személyzetének bőséges igénybevételével.

A könyvtár folyóirata, a *Magyar Könyvszemle, Kollányi Ferencz* pápai praelátus, jaáki apát, igazgató-őr szerkesztésében híven beszámolt a hazai könyvtári és bibliografiai mozgalmakról, képet adott a könyvtár belső életéről, közzétette a köteles sajtótermékek beküldésére hivatott hazai könyvnyomdák teljes jegyzékét, feltüntette az ezek körében beállott változásokat és közölte az 1906. évi hazai hírlapirodalom termékeinek sorozatát.

A könyvtárhoz érkezett és elintézett hivatalos ügyiratok száma 663 (1906-ban 568) volt.

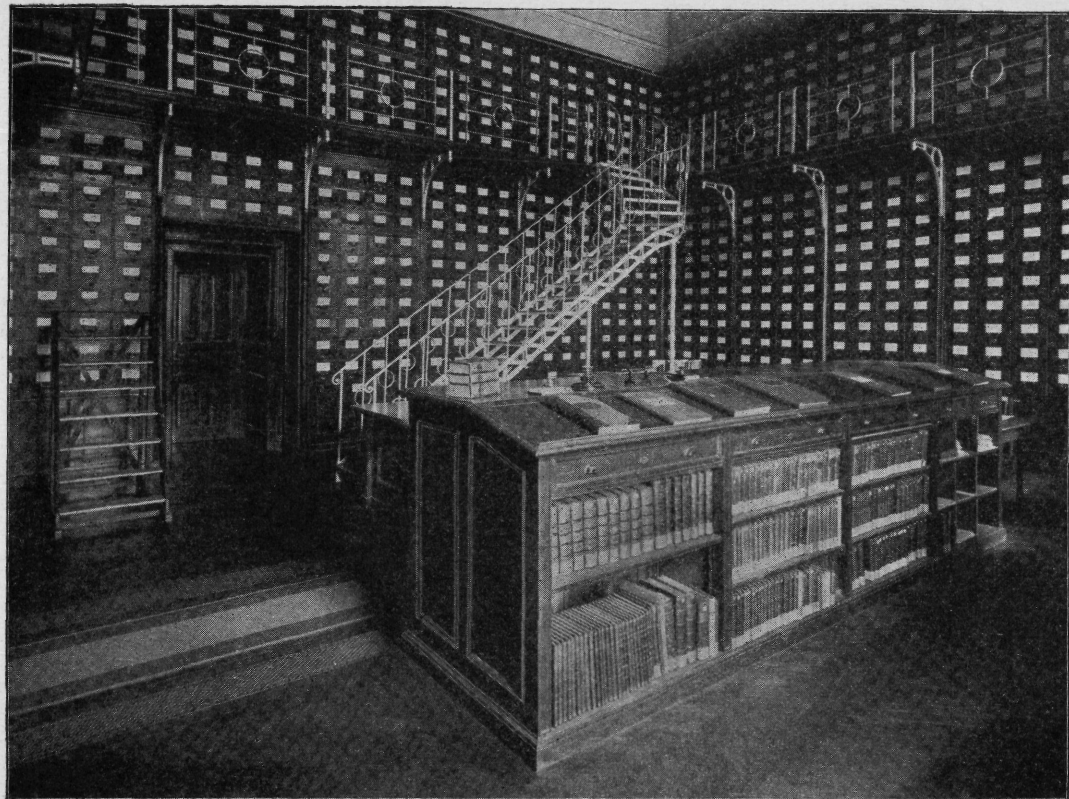
Az olvasóterem látogatására egy év alatt 3888 (1906-ban 3655) igazolójegy adatott ki.

A könyvtár négy osztályában a gyarapodás, használat és a végzett munka eredményeit a következő adatok mutatják.

I. *A nyomtatványi osztály* gyarapodása: *Köteles példányokban* 12.152 (1906-ban 11.752), *ajándék* útján 599 (1906-ban 1354), *vétel* útján 2284 (1906-ban 484), *áthelyezés* útján 26 (1906-ban 20), összesen 15.422 (1906-ban 13.612) darab.

A könyvtárilag feldolgozandó és részben már feldolgozott gyarapodáshoz járul még 34.643 (1906-ban 28.287) darab apró nyomtatvány, melyek anyaguk természete szerint tíz csoportra osztva és érkezésük ideje szerint évnegyedes csomagokban megőrizve ekkép oszlanak meg:

1. Gyászjelentések	5681
2. Zárszámadások és üzleti jelentések	2763
3. Egyházi körlevelek	294

2. ábra. A levéltár új berendezése.

4. Periratok	45
5. Hivatalos iratok	867
6. Műsorok	1354
7. Alapszabályok	1044
8. Szinlapok	8950
9. Falragaszok	6729
10. Vegyes apró nyomtatványok	2316

Összesen : 34.643

A nyomtatványi osztály összes gyarapodásának darabszáma tehát 50,065 (1906-ban 41,899) darab.

Nyomtatványok vásárlására 20.103'07 korona, 1425'90 márka és 60'80 lira fordítottatott (1906-ban a vásárlási összeg volt : 4562'04 korona, 143'05 márka, 26 frank és 22 lira).

A könyvtár nyomtatványi osztályát ajándékaikkal a következők gyarapították :

Abauj-Torna vármegye alispánja, Abo-Stads Hist. Museum, Áldásy Antal, Állatorvosi főiskola.

Bábalakauz szerkesztősége, Balaton-bizottság elnöke, Balogh Jenő, Barkassy Sándor (Miskolcz), Bauer Károly, Bécsi Statist. Central-Commission, Bécsi Tud. Akadémia, Belgrádi Akadémia, Belügyminiszterium, Bigoni Guido (Genua), Bogdányi Ödön (Szombathely), Bosecki-Bergfeld Miklós, Bosnyákhercegovinai orsz. kormány, Brooklyni Library of Institute, Budapesti kereskedelmi akadémia, Budapesti orvosegyesület, Budapesti rendőrkapitányság, Budapesti tudomány-egyetem rektora, Budapesti tudomány-egyetem bölcsészeti-kari dékánja, Budapest székesfővárosi közmunkák tanácsa, Budapest székesfőváros statisztikai hivatala. Budapest székesfőváros tanácsa, Buenos-Ayresi Deutsche akadem. Vereinigung.

Chicagói Crerar library.

De Gerando Antonia (Kolozsvár), Délmagyarországi tört. és rég. múzeum-társulat (Temesvár), De Vreese Willem, Diószegi Győző, (Borosjenő), Divald Kornél, Dömötör László, Dunamelléki ref. egyházkerület, Dunántúli ág. ev. püspök.

Egri érsekség, Erdújhelyi Menyhért (Zenta), Esztergomi főegyházmegeye.

Fehér Ipoly (Pannonhalma), Felbermann Lajos (London), Fenyves Ferencz (Nagykanizsa), Fiók Károly (Debreczen), Flóth Adolf (Bethlen), Földrengési observatorium, Fraknói Vilmos, Francis Dávid (St.-Louis), Fromm Géza (Ráczeke).

Özv. Gaál Dánielné, Gopcsa László, Gozdsu-alap igazgatósága, Gömörj Gusztáv (Bécs), Gráci Historischer Verein für Steiermark, Grünhut Jenő, Gulyás Pál, Gurányi László (Ujpest), Győry Tibor.

Havas Rezső, Hermann Antal, Horváth Géza, Hubert Emil.

Iglói főgimnázium igazgatósága, Iparművészeti múzeum, Iványi István (Szabadka), Izraelita hitközség (Homonna), Izraelita magyar irodalmi társulat.

Jalava Antal (Helsingfors), Jassy-i egyetem rektora, József-műegyetem rektora.

Kadlec Károly (Prága), Kalazantinum szerkesztősége (Kolozs-vár), Kállay András, Kanyaró Ferencz, Kazinczy-kör (Kassa), Képviselőházi iroda, Kerekes Pál, Kereskedelemügyi miniszterium, Kereskedelmi és iparkamara (Budapest, Pozsony), Kiskunhalasi gimnáziumi igazgatóság, Kováts László, Kováts Miklós (Berhida), Közgazdasági közlemények szerk., Központi statisztikai hivatal, Krakói akadémia, Krenner József, Kuthy Zoltán (New-York), gr. Kuun Gézáne (Kolozs-vár), Kuzsinszky Bálint.

Leopold Gyula, Letényi Aladár (Ujpest), báró Lévay József, báró Lévay Lajos, Liepmansohn Leo (Berlin), Lukács Géza.

Mágoosy-Dietz Sándor, Magyaróvári gazdasági akadémia, Magyar Tud. Akadémia, Mahler Ede, Malagola Károly, Márki Sándor (Kolozs-vár), Medits Nándor, Moszkvai múzeum, Möller és Brosel (Berlin), Múzeumok és könyvtárak orsz. Főfelügyelősége.

Newyorki Bellevue and allied hospitals, Nógrád vármegye alispánja, Novák Sándor (Paks).

Olasz közoktatási miniszterium, Ornithologiai központ, Országos levéltár.

Pálffy Gyula (Pécs), Pénzügyminiszterium, özv. Pesthy Frigyesné, Petrik Ákos, Petrov A. (Szt.-Pétervár), Pór Antal (Esztergom), Posta- és távirda elnökgazgatósága, Pozsonyi jogakadémia, Pozsonyi városi könyvtár, Prónai Antal.

Rátz István, Rio de Janeiro-i Biblioteca nacional, Rogues Mario (Paris).

Samassa János, Schwarcz Ignác (Bécs), Školski List szerkesztősége (Karlócza), Smithsonian Institution (Washington), Soly-mossy Sándor, Sorompó (Kolozs-vár), Speiser Ferencz (Kalocsa), Stockholmi egyetemi könyvtár.

Szabadka város polgármestere, Szabó Zoltán, Szalay Imre, Szamolányi Gyula (Máramarossziget), Számvevőszék, Szántó Károly (Pozsony), Szelezky Margit, Szemere Miklós, Szépművészeti múzeum, Szeremlei Samu (Hódmezővásárhely), Szilágyi István-Kör (Máramarossziget), id. Szinnyei József.

Taraba Mihály, Temesvár város tanácsa, Thallóczy Lajos (Bécs), Toldy László, Tolna vármegye alispánja, Tolnavármegyei múzeum (Szekszárd), Trencsénvármegyei természettudományi egyesület.

Ujvárosy Fedor, Upsalai egyetemi könyvtár, Upsalai kungl. vetenskap. societeten.

Váci muzeum-egyesület, Vajna Károly, Vallás- és közoktatásügyi miniszterium, Vértesy Jenő, Veszprémi egyházmegye, Vízépítési igazgatóság.

Walter Gyula (Esztergom), Washingtoni Library of congress, Weiss Emil (Hosszumező), Wichmann György.

Zágrábi érsekség, Zavitzianos Károly (München), Zeneakadémia, néb. Zichy Jenő gróf, Zombory Béla.

Az ajándékozók száma e szerint 168 (1906-ban 210).

A nyomtatványi osztály szerzeményei közt kiemelendő több nagyfotosságú, egyháztörténelmi sorozatos fõrasmunka, melyek egy nagy könyvtárból sem hiányozhatnak. Ilyenek: Migne Patrologiája, a Bolland-féle Acta sanctorum, a Mansi-féle zsinati gyűjtemény. Mindezen, több száz kötetre menõ értékes könyvanyag beszerzésére nézve a könyvtár egy külföldi könyvkereskedõvel elõnyös egyezséget kötött. Hasonlóképen megszereztetett, és pedig a Metternich-féle könyvtárnak a Gilhofer-Ranschburg és Wawra bécsi czégek által rendezett árverése alkalmával a Litta-féle nagy genealogiai mű elõkelõ olasz családokról, mely magyar vonatkozásokban is gazdag.

Nevezetes gyarapodása volt a Régi Magyar Könyvtárnak is, habár ez nem bővült oly mértékben, mint tavaly Ráth György hirneves hungarikum könyvtárának duplumaival, melyekbõl akkor 23 db került könyvtárunkba. Az idén, jobbára vétel útján, a Régi Magyar Könyvtár anyaga több töredékes nyomtatványon kívül a következõ könyvekkel gazdagodott:

1. Pécsi Lukács, Hasznos orvosság. Nagyszombat 1597. (unikum).
2. Enyedi Georgius, Explicationes locorum veteris et novi testamenti. Kolozsvár, 1598.
3. Somorjai János, A helvécziai valláson levõ ecclesiáknak egyházi ceremóniájakról. Lócse, 1636.
4. Moriale manuale. Pozsony, 1638.
5. Selyei Balogh István, Utitárs. Várad, 1657.
6. Az evangeliomok és epistolák. Bécs, 1661.
7. Julius Caesar de Padua, Practica arithmetica. Kolozsvár, 1671.
8. Németi Mihály, Szent Dávid psaltériuma. Kolozsvár, 1679.
9. Neujahrsblatt der Pressburger ev. Gemeinde. 1682.
10. Németi Mihály, Halotti centuria. Kolozsvár, 1683.
11. Szentiványi Márton, Ötven okok és indulatok. Nagyszombat, 1702.
12. Fransius Farkas, Egy jeles vadkert. Lócse, 1702.
13. Szakmári Pap J., Kegyes ajakak áldozó tulkai. Kolozsvár, 1707.

Ezen régi nyomtatványok közül a legbecesebbek egyikének, Pécsi Lukács »Hasznos orvosság« című könyvének, mely bibliografiai könyveink tanúsága szerint eddigelé csak egyetlen egy példányban ismeretes, mutatjuk be címlapját (3. ábra). Ezenkívül különössége miatt közöljük a pozsonyi ev. egyház újévi egyleveles üdvözlő lapját (1. melléklet), mely a korában hírnévnek örvendő Lang pozsonyi rézmetszőnek munkája. A lapot érdekessé teszi különösen az, hogy alul erre kijelelt helyekben az 1682-ik évben megkeresztelt, házasságra lépett és eltemetett egyháztagok száma kézzel van beleírva. A kuriozum számba menő egyleveles nyomtatványt könyvtárunk a Gilhofer és Ranschburg bécsi cég által rendezett egyik árverésen szerezte meg,

A lefolyt évben a könyvtár olvasótermét 36.789 egyén látogatta, a kik 89.138 kötetet használtak (1906-ban az olvasók száma 37.744, 91.363 db könyvhasználattal). Kikölcsönzés útján pedig 2730 egyén 3979 kötet könyvet vett igénybe (1906-ban 2350 egyén 3646 könyvet kölcsönzött ki).

A könyvtári földolgozás eredménye: egy év alatt 8303 mű osztályoztatott, melyekről 10.995 könyvtári címlap készült (1906-ban az évi eredmény 7759 mű 10.952 czédulával). Kötés alá 2031 mű került 2535 kötetben (1906-ban 1486 mű 1929 kötetben).

A köteles nyomdatermékek kezelését végző irodába egy év alatt 2386 nyomtatvány-csomag érkezett (1906-ban 2319); az iroda pedig 1510 postai küldeményt, jobbára átvételi elismervényeket továbbított (1906-ban 2126-ot), ezek közül 652 be nem küldött sajtótermékek reklamálása volt (1906-ban 455); a könyvtár a lefolyt év alatt 12 esetben (1906-ban csak 3-szor) kereste meg a közalapítványi kir. ügyigazgatóságot, hogy az 1897. évi XLI. törv.-czikk intézkedései ellen vétő nyomdatulajdonosokkal szemben peres eljárást indítson.

Úgy ezen, valamint korábban megindított peres eljárások eredményeül a Széchenyi orsz. könyvtár javára 18834 koronányi pénzbüntetés és kártérítés folyt be.

A könyvtár nyomtatott katalógusai számára *Horváth Ignác* múzeumi őr elkészült a Régi Magyar Könyvtár első részébe tartozó könyveknek szakszerű leírásával.

II. Hirlapkönyvtár. A hirlapkönyvtár gyarapodása *köteles példányokban* (a törvényben előirt módon, t. i. havi vagy évn-

I E S U
 Der Sieg. vnd Frieden Fürst
 kröne
 Dies Jahr
 mit
 seiner gnade
 vnd segne
 sein Erbtheil.

Wie wann des Himmels Licht im auffgang hervor blicket,
 Der runde Erden: Erleucht sich widerum erquicket.
 So IESU Grosser Fürst' vom Vatter hochgebohrn.
 Dein wertheste Geburt ergetzt das war verlorn.
 Ach! schau doch einsten an die Schaffe deiner Weide,
 Vnd gib daß deine gnad sich nicht von ihnen scheide.
 Ach! sehe Sions thor vnd Rigel widrum fest,
 Vnd zeige daß o Held! dein treu niemand verläßt.
 Wend ab von vnserer Statt Pest, Krieg vnd theure Zeiten
 Vnd segne Herr! dein Erb stets vnd auff allen seiten.
 Insonderheit o Gott! verleihe wahre Buß,
 Vnd tilge durch dein gut der Sünden ärgernüs.
 Vnd wann nach deinem Schluß wier enden vnser leben,
 So wollst durch dein verdienst die Seligkeit vns geben.
 Nun o Herr IESU Christ! hör vns in gnade an
 Damit dein grosser Nam bekant werd jederman.

In diesem
682 Jahr
sind bey vns

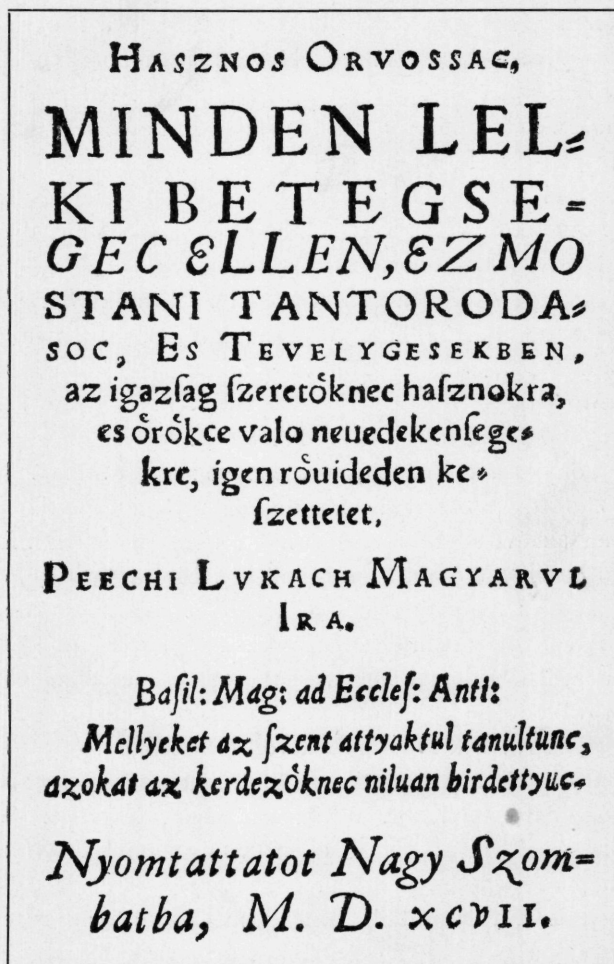
Betaufft.

Ehlich worden

Begraben.

In allem gestorbe

gyedes csomagokban, és szabályellenesen, t. i. egyes számonként küldve) 127.262 hirlapszám; *ajándék* útján 15.375; *vétel* útján 1182; *áthelyezés* útján a könyvtár levéltári osztályából 19 hirlap-

3. ábra. Pécsi Lukács, Hasznos orvosságok (1597) cz. könyvének címlapja.

szám. Az összes gyarapodás tehát 144.912 (1906-ban 91.439) hirlapszám.

Az ajándékok közt első helyre teendő gr. *Andrássy Dénesé*, ki a hosszuréti kastélyban a múlt század 30—40-es évei óta

érintetlenül őrzött 39 hirlapnak mintegy 12.500 számával gazdagította a hirlapkönyvtár anyagát. Ajándékozók voltak még a Nemzeti és Országos Kaszinón kívül, melyek minket közelebről érdeklő külföldi hirlapok hosszú sorát évek óta bocsátják a könyvtár rendelkezésére, özv. Báthory Nándorné, Kováts László, Lázár Béla, Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége, Rio de Janeiro-i nemzeti könyvtár, Vallás- és Közoktatásügyi Miniszterium.

Hirlapok vásárlására 384·35 kor. fordított.

A hirlapkönyvtár olvasótermét 3876 olvasó látogatta, kik a könyvtárban 6893 hirlapkötetet használtak; kölcsönzés útján pedig 98 egyén 267 hirlapkötetet használt a könyvtáron kívül. Összesen tehát egy év alatt 3964 egyén 7160 hirlapkötetet vett igénybe (1906-ban 4182 egyén 8347 kötetet használt).

Czéduláztatott 752 évfolyam (1906-ban 538 évf.) ; átnézetett 1428 évfolyam 92.197 száma (1906-ban 860 hirlap 67.858 száma). Kötés alá adatott 450 kötet hirlap.

A hirlapkönyvtár munkáját a nagymérvű használaton kívül igen megnehezíti az egyre ijesztebben fenyegető helyhiány, mely a rendes kezelést és ellenőrzést úgyszólván lehetetlenné teszi. Zavarja a rendes munkát az a körülmény is, hogy a nyomdatulajdonosok és a kiadók egy része a hirlapokat nem a törvényben előírt módon, hanem egyes számonként küldi be.

A lefolyt évben is 13.293 hirlapszám érkezett így módon (1906-ban 17.972).

III. Kézirattár. A gyarapodás *ajándékozás* útján 103 kézirat, 87 irodalmi levél, 6 irodalmi analecta, 2 fénykép ; *vétel* útján 136 kézirat, 19 irodalmi levél, 50 irodalmi analecta, 1 térkép. Az évi gyarapodás darabszáma tehát 610 (1906-ban 708).

Kéziratok vásárlására 2390·70 korona, 104·50 márka fordított (1906-ban 4413·34 kor. és 5 márka).

Ajándékozók voltak :

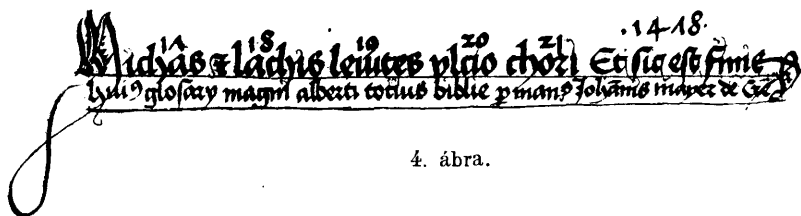
Bajza Aladár, Bauer Ferencz, Claparède Alexandre, Doktorics Miklós, Fazekas nővérek, dr. Frenkel Bertalan, Glück Frigyes, Gömörý Gusztáv, dr. Györy Tibor, Hodinka Antal, Horánszky Lajos, Janka Sándor, Kenessei (Klein) Ilona, Kováts László, Kőszeg város, Major J. Gyula, Medich Nándor, Melich János, Mihalik József, Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége, Münchener Hof-

u. Staatsbibliothek, Országos levéltár, Roth Lajos, özv. Pesthy Frigyesné, özv. Petőfi Istvánné, Szabadka város, B. Szabó László, Szelezky Margit, Thallóczy Lajos, dr. Toldy László, Torma Aladár, Tóth Sándor.

Az ajándékok közül különösen kiemelendő *Claparède Sándor* genfi előkelő polgáré, ki Thaly Kálmán országgyűlési képviselő úr közvetítésére a »Histoire des revolutions de Hongrie« című kiadvány oly példányát ajándékozta, mely César de Saussure, II. Rákóczi Ferencz rodostói udvartartása tagjának a fejedelemről írott emlékiratával és kéziratos jegyzeteivel van kiegészítve. Nevezetes az ajándékok közt *Bajza Aladáré*, ki Bajza Józsefnek több versét és levelét, valamint Beniczky-Bajza Lenke műveinek sok kötetre terjedő kéziratát ajándékozta a könyvtárnak. Nagy érdekű özv. *Petőfi Istvánné* ajándéka is, ki néhai férjének, Petőfi Sándor testvérbátyjának öt levelével és öt versének eredeti kéziratával gazdagította könyvtárunkat. Kiemelendő Oroszországban élő hazánkfiának, *Roth Lajosnak* ajándéka, mely hírneves festőnk, Zichy Mihály 20 db levelének juttatott birtokába.

A kéziratártnak újonnan keletkezett zenei osztálya nagy mértékben gazdagodott *Szabadka* városa nagylelkű ajándékával, mely Gaál Ferencz Szabadkán működött zeneszerzőnk hagyatékának tekintélyes részével gyarapította a gyűjteményt. Zenei kéziratokat ajándékoztak még Major J. Gyula, Toldy László, Kenessei Ilona, Frenkel Bertalan, Fazekas nővérek stb., úgy hogy a szépen fejlődő gyűjteménynek ajándékozás útján is tekintélyes gyarapodása volt.

A vétel útján szerzett kéziratok közül elsőrangú érdekességre számíthat egy középkori latin biblia, melynek másolója az itt faecsimilében közölt bejegyzés szerint (4. ábra) körmöczbányai Mayer János, ki a kodexet 1478-ban írta. A kodex a könyv tábláján olvasható bejegyzés szerint 1496 óta egész a legújabb időkgig a bars-kapronczai egyház tulajdona volt.

4. ábra.

Az évekkel ezelőtt megvásárolt Hajnik-könyvtár anyaga végleg rendeztetvén, belőle 20 kötet régi, többnyire XVII—XVIII. századi országgyűlési napló és egyéb kézirat került a gyűjteménybe.

Néhai Nagy Iván gyűjteményéből több nagyérdékű darab gazdagította a kéziratállományt. Ilyenek pl. a Gyöngyösi Istvánra és családjára vonatkozó adatgyűjtemény, id. Felsőbükki Nagy Pál XVIII. századi levelezése a Széchenyi grófokkal stb., de a legbecesebb, szinte ereklyeszámba menő emlékek közé tartozik a nagy levélírónak, Kazinczy Ferencznek 1831. augusztus 20-án kelt legutolsó levele, melyet Mocsáry Antalhoz Lapujtőre intézett. A tartalmilag is nagyérdékű levél, melyben Kazinczy közvetlen szemlélet alapján a kolera pusztításait és az ennek következtében, kivált tót vidékeken az urak ellen kitört zavargásokat és kegyetlenkedéseket beszéli el, tényleg a legutolsó, melyet Kazinczy írt: igazolja ezt leányának, Kazinczy Eugéniának utóirata, ki a levél szélére ezeket írta:

»Mély bánattal jelentem a szegény atyám halálát, mely Augusztus 23-ikán nekünk nagy szomorúságunkra történt, a rettenetes Cholera betegségbe eset 21-dikén s harmadnap mulva elhagyott bennünket örökre az áldot, pecsételetlenül találtuk ezt a levelet, ez volt az utolsó, melyet írt életében. A legmélyebb tisztelettel maradok alázatos szolgája

Kazinczy Eugenia.«

Szintén Nagy Iván gyűjteményéből való Petőfi Sándornak Tárkányi Bélához 1844. február havában írott levele, melyet Egerben a seminarium kapusánál egy szelet papírra hevenyészve írt. E levélhez Tárkányi Béla tájékoztató sorokkal járult, melyek e nagybecsű Petőfi-ereklye további sorsát világítják meg. E nagyérdékű emlékek hű mását közöljük (2. melléklet).

A kéziratár zenei rézének vétel útján szerzett új gyarapodásából kiemelendő a »Honvéd királydala«, melynek Mária Dorottya kir. hercegnő által szerzett dallama, mint zenei melléklet van csatolva boldogult József királyi hercegnek e tárgyban Komócsy Józsefhez intézett levele mellé. Nagyérdékű Volkmann Róbert »Musik zu Shakespeare's Richard III. (Partitur.)« című zenei kézírata, mely a kinyomatott ouverture-t a felvonásközök zenéjével kiegészíti.

Létszets barátom,
(ha nem jöttem a címmel)
Többet kerestem önt, de nem találtam honn.
Holnap reggel hét óra tájban ismét
eljövök. Igen örülni fogok önt meg,
ismerhetni; bár jöttömre mást
indola is van. Igen megfogadom,
hogy, holnap bővebben elbeszéltem,
addig legyen jóves ön nem utra,
valós szerencsével, mellyel Péter elme,
keter. Ne ültözzék ön meg a
nagy paramorló hangyáknak, de, bár
nagy pütyögésben vagyok, de nem
előzölök. Holnap, mindenről
bővebben, addig írtam önnel.

Igen jóval az égi papírokkal
portaisinál 1844. év januárban, írta
Petőfi Tárkányi Bélához
a becses emlékjével az egyjűd
többet égi, éstől emlékenél
Reményi Edénél kedvesül
Ezer júni 24. - 870. Tárkányi

Petőfi Sándor

Az irodalmi levelestár gróf Széchenyi István, Kossuth Lajos, Felsőbüki Nagy Pál, Bél Mátyás, Toldy Ferencz, Haydn József, Liszt Ferencz stb. leveleivel gazdagodott.

A kéziratárt a lefolyt évben 215 kutató kereste fel, kik annak állományából 702 kéziratot és 649 irodalmi levelet használtak. Hivatalos megkeresésre 36 esetben 108 kézirat kölcsönöztetett ki. A használók száma tehát együttvéve 251, a használt daraboké pedig 1458 (1906-ban 233 kutató 1054 dbot használt).

Az év tekintélyes részén át a kéziratár új bútorzása, az ennek következtében szükségessé vált előzetes és utólagos rendezési munkálatok vették igénybe a kéziratár személyzetét. Egyebekben folytatott az új szerzemények feldolgozása, a levélgyűjtemény és a »Musica«-szak rendezése.

IV. Levéltár. A gyarapodás *ajándék* útján 1167 db, *vétel* útján 1544 db, *áthelyezés* útján (a könyvtár egyéb osztályaiból) 2 db, *letétemény* útján az alább említendő újabb családi levéltárnak még pontosan össze nem számított anyagán kívül 306 db. Az összeszámított darabok mennyisége tehát 3087.

Levéltári darabokat ajándékoztak a következők :

Özv. Báthory Nándorné, Berzeviczy Albert, báró Döry Miklós, Edvi Illés Aladár, Fialowski Lajos, báró Forster Gyula, Fraknói Vilmos, Glück Frigyes, Gömöry Gusztáv, Hajász Pál, Horánszky Lajos, Meixner Emil, Muzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége, Országos Levéltár, Pregardt-Paur Lajos, Szabóné Szentpály Janka, Szalay Imre, Szegedy-Maszák Hugó, Szeleczky Margit, Szent-Ivány-Zoltán, id. Szinnyi József, Thallóczy Lajos, Torma György.

A levéltár gyarapítására 6025.40 kor. és 158 márka fordítottatott.

A múzeumi törzsanyag gyarapodásából 34 db az eredeti középkori oklevelek, 488 db az újkori iratok, 1161 db a szabadságharc- és emigrációkori gyűjtemény és 62 db a nemesi iratok és címereslevelek csoportjára esik. Különösen gazdag volt a címeres-nemeslevelek csoportjának gyarapodása, melyben néhány kiválóan érdekes darab található.

Ilyenek pl. Zsigmond király 1415. május 19-iki armalisa Tamásfalvi Gergely fia György részére, Mátyás királyé 1479. június 10-éről Lutis Benedek számára (XVIII. századi olasz közjegyzői hiteles másolatban), I. Ferdinándtól néhány nagyon szépen

kiállított czímereslevél, Derochy János czímerkérő folyamodványa 1582-ből, ki az iraton olvasható feljegyzés szerint Balassa Bálint familiarisa volt stb. De valamennyi közt a legnagyobb ritkaságszámba megy Izabella királynőnek 1547. május 14-én Gyulaférvárott kelt czímereslevele Somosdi Székely Balázs részére, melynek képét épen ezen okból közöljük is (3. melléklet).

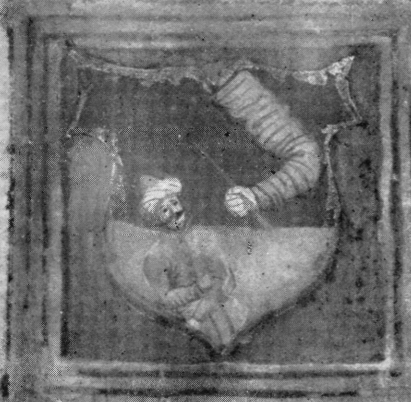
Egyéb szerzemények közül kiemelendő a Kardos Samu ügyvéd-től megvett 178 db XVII—XVIII. századi irat, melyek különösen II. Rákóczi Ferencz korára tartalmazznak elég érdekes adatokat. Értékes a *Glück Frigyes* által ajándékozott iratsomag, melyben a többi közt a magyar kormány konstantinápolyi követiségének egy 1849. július 1-éről kelt jelentése, Haynau sajátkezű fogalmazványa a magyar hadsereg állapotáról, továbbá gr. Batthyány Kázmér, Schmerling, Jellasic, báró Hübner, Rechberg, Mensdorff, Kempen és Bach levelei találhatók. Hasonlóképen becses *Szabóné Szentpály Janka* ajándéka, ki Irányi Dánielnek egy naplószerű feljegyzésével s ugyanannak különböző álnevek alatt 1849—1863 közt írott leveleivel gazdagította a levéltárat. Az emigráció idejére nézve nagyérdekű adatokat foglal magában egy vétel útján megszerzett gyűjtemény, mely különösen a Gál Sándor által 1860—1862 között tervezett erdélyi betörésre nézve ismeretlen részleteket foglal magában.

Az újabkori levéltári anyagból különösen kiemelendő Kossuth Lajosnak 1874. május 4-én Hajász Pál tállyai ág. ev. lelkészhez intézett levele, melyet a címzett a levéltárnak ajándékozott. Ezen levélben, melyet mellékletül egész terjedelmében bemutatunk (4. melléklet), Kossuth nagyérdekű nyilatkozatokat tesz születése időpontjáról, melynek napját határozottan ő sem tudja.

A letéteményezett családi levéltárak száma a lefolyt év alatt egygyel növekedett és néhány korábban letéteményezett levéltár kiegészítésben részesült. Ez új levéltár a *Kapuváry* családé, melyet dr. Novák Sándor osztálytanácsos helyezett letétbe. A még rendezetlen új levéltárral a családi letétemények száma *nyolczvanháromra* emelkedett.

Korábban letéteményezett családi levéltárak közül a következőkhöz járult újabb kiegészítés:

1. a Bartal-családéhoz és pedig összesen 79 db, melyekből 1 db a XIV., 1 db a XV. és 2 db a XVI. század középkori részére esik;

Isabella dei gratia Regina Hungarie, Valmarie,

Croatia et Memorie commendamus tenore presentium significationem quibus expedit uniuersis, quos nos cum ad
 supplicationem nonnullorum fidelium nostrorum, per eos pro parte fidelium nostri nobilis et Agilis Blasij Rebel
 de Somoso nostre factam maiestati, tum vero Attentis et confidentis, fidelitate, fideliumq; seruitorum gratitudine
 merito Cuiusmodi Blasij, que ipse, sacre primus huius Regni nostri hungarie coronę ac demum Maiestati nre
 pro locorum et temporum varietate, cum omni fidelitatis constantia exhibuit et impendit, eundem igitur
 tanquam ab inuincibilibus parentibus natus extitit, ex specialem nostram gratiam, eximie duximus et nobilitatem
 inchoo eximius, et nobilitamus, ac cetui et numero veterum nobilium huius Regni nostri annumeramus
 ascriamus et aggregamus, decernere expresse, et a modo demum prefatus Blasius, suus heredes et posteritas
 uniuersi, ab eodem, tanquam a nobili sanguine descendentes veri nobiles habeantur et reputentur, conuenientes eisdem omnes
 eas libertates et inuicibilis immunitateq; quibus alij, uel et perfecti Regni nostri utantur fruuntur
 et gaudent, et in signum nobilitationis nostre hec Arma, seu nobilitatis insignia, sicutum quod dicitur, quod
 impressam, in capite seu pro capite presentium literarum nostrarum, manu putati
 scientia nobili Blasio de Somoso ac ipsius hereditibus et posteritatis uniuersis
 damus, concedimus et presentibus largimur, decernere per expressum, ut dictum
 uniuersis Arma huiusmodi, seu Nobilitatis insignia, more aliorum nobilium huius
 in preliis, uel in torneamentis, et alijs exercitijs nobilitatis, seu et militaribus, non non sigillis, Annullis, uelis, coronis
 tentorijs, domibus, et generaliter, in quarumlibet re, et expeditionum generibus, suis mere, et sincere nobilitate
 titulo, ferre, gestare, omnibusq; et singulis gratijs, privilegijs, honoribus, et libertatibus, quibus ceteri nobiles, Armis
 utentes, quomodocumq; se in re, seu consuetudine utantur, illi, frui et gaudere possit atq; valeat. In cuius rei memoria
 firmitatemq; perpetuam presentes literas nostras, secreti sigilli nostri appensione communitas, eidem Blasio ac hereditibus
 et posteritatis uniuersis duximus graciosè concedere. Datum Albe Gyule, Sabato proximo post festum diem Beati Stanislaj
 Episcopi, Anno domini Millesimo quingentesimo Quadagesimo Septimo.

Isabella regina

Isabella királynő czimeres levele 1547-ből.

Baraccione di Collegno, Prov. di Torino
Május 4-kin 1874.

Nagyiszteletű Lelkész ur!

En ugyan bármely nagy emberre nézve is, annál inkább igénytelen személyemre nézve, nem magánjogi hanem törvényelmi érdekek szempontjából nagyon henyé dolognak tartom annak kutatásait, hogy ki, mely napon született, miután ez a nyomokat miket egy vagy más ember tetteiben s ezek mikben maga után hátrahagyhatott, sem meg nem örökösheti ha veszendő, sem el nem törölheti ha maradándó; mindak által Nagyiszteletűséged iránti tekintetből teljes készséggel adok annyi felvilágosítást April 26-káról keltetett levelemben hozzám intézett kérdésére, a mennyit adhatok. Feleletem azonban csak csonka lehet, mert azt tudom ugyan, hogy hol, s mely évben születtem, de születésem napját nem tudom, s hónapja felől sem vagyok bizonyos.

Szüleim helyesen vannak a velem közlött kereszteségi bevallásban megnevezve. Atyám Kossuthi s Udvardi Kossuth László volt; s mert a László nevet ugyan azon egy időben családomban többen viselték (László volt a S. A. Újhelyi János főszolgabírája, ki Magyar Jász, tésben, szintegy László volt, ki Szalókon lakott mind keső Templén megyében; családom ezen ága R. Catholicus volt;

X. J. Hajós Pál ev. Lelkész urnak. Tállyán

a mi águnk evangélicus) megjegyzem: hogy
atyám családunk ősnégi fészékben Kossuthon
Túróc megyében született fia volt Kossuth
Pálnak és Benyicaky Lászlósnéjának. Anyján
volt Weber Sarolta, Tyrlingi Weber András
nak (a 17ik századbéli vallási üldözöttség
egyik vértanúja utódjának) és Hídegykői
Erxsébetnek leánya, ki Zemplén megyében
Lisztkán született, hol attya a Maria Terézia
Edejébeni háborúk alatt szerzett katonai
érdemei jutalmául kapott posta állomást
birta.

En magam e születéstől 1802ben szület-
tem Zemplén megyében Monoron, hol
atyám ifjú korában a gróf Andrássy
család uradalmi ügyvédje volt.

Ennyi az, a mit egész bizonyosság-
gal mondhatok. Többet nem.

Emlékszem az aranyzott réz csattos
nagy családi Bibliára, melyből szokás
volt atyám házában Vasárnaponként
néhány fejezetet felolvasni, s egy egy
Zsoltárt élnékelni, s melybe az én s
nővéreim születés napjaink keresztelés
adataival ősi szokás szerint be voltak
jegyezve. A születés emléke iránti
kegyeletnél fogva exeklyeül becsülném
e réz csattos Bibliát, ha meg volna.
De nincs. Elpusztult ez is viháros
életem fergetegeiben, mint sok egyéb
mire az eferő honozzeretet s az emberi
érezlem, mire ész és szív becsét helyet-
tek s miért vidékünkön s koromban
mink a tágabban körben ismert név,
mint a születés napokat volt szokás
ban „megültni” én pedig emlékező tehet-
ségem fölöljaiban nem igen sajnálom

érdemesnek, hasznosabb dolgoktól helyet
lopni a csekély magamra vonatkozó
biographiai adatok számára, hát biz-
én lassan lassan születésem hónapját
s napját elfelejtettem emlékezesemben
megtartani, mindössze is azon nega-
tív reminiscentiám van felőlük, hogy
nem a legmészei változékonyság hó-
napjában, nem Aprilisben születtem,
hanem hogy mikor? azt biz én teljes
bizonyossággal meg nem mondhatom.
Ugy rémlik előttem hogy Septembemben,
18^{ik} s 19^{ik} közt, alkalmasint 10^{ken}, de
nem merném vesé szavamot adni,
ámbar gyanítom hogy az eseménynél
mely számomra bit sokat, örömet
vajni keveset hozott alkalmasint
jelen voltam; bár ha talán burkolttan
is, mert burkolttan születtem; mely
azonban az én esetemben bizony nem
igazolta a népies babona hitet, hogy
„burkolttan születni, szerencsés jelent.”

Tehát ha az anyahöngy társasági
pontosság a csoba keresztelési be-
vallás hiúsítását csakugyan megki-
vanna, méltóztatásik oda jegyezni,
nevem mellé, hogy születésem hó-
napja, s napja nem tudatik. Minden-
nel megvan a maga haszna. Születésem
napja nem lévén tudva, nem lesz nap
a mely emlékezesemet feléleszre, s
igy nevem hamarabb lesüllyed oda a
hová vagyahozom, a feledékenység ör-
vényébe.

Atya át Lelkés ur. kérem-öreg kor
társam is barátomnak Nagytiszteletű
Nagy Mihály Lelkés úrnak barátságos
üdvözlésemet, s fogadja Ön szereseni
magyarbecsülésem kifejezését

Kossuth Lajos

2. a Berzeviczy család berzeviczei ágának levéltára, melyhez dr. Berzeviczy Albert 4 újabb dbbal járult;

3. a Forgách családé, melynek anyagához gróf Forgách László és István a csákányi és alsókemenczei családi levéltárnak 4 ládát kitevő irataival járultak; ez anyag rendezésére még nem került a sor;

4. a Péchy családé, melynek anyagát Fest Lajos ügyvéd 58 dbbal egészítette ki;

5. a gróf Széchényi családé, melynek állagához gróf Széchényi Sándor újabban 135 db irattal járult.

A levéltárat a lefolyt évben 307 kutató kereste fel, kik annak állományából 71.934 darabot használtak; azonkívül 23 térítvényre 757 db kölcsönöztetett ki. Összesen tehát 351 egyén 72.591 levéltári dbot vett igénybe (1906-ban a használat 284 egyén részéről 64.526 db).

A levéltári rendes munkákat, melyek különben az új szerzeményeket illetőleg hátralékot nem szenvedtek, nagy mértékben megzavarta egy munkaerőnek tartós betegsége, egy másiknak egyéb külön hivatalos megbízása és az ennek következtében beállott erőhiány. A nagyobb mérvű bútorzási munkálatok is hosszabb időre meggátolták a rendes munkamenetet. Mindazonáltal rendezési eredmények tekintetében a tavalyihoz képest visszaesés nem észlelhető. Erősen foglalkoztatta a levéltár megapadt személyzetét a családi levéltárak rendezése, melyek közül végleg felállítottak, jegyzékbevétel kíséretében a következők:

1. a Berzeviczy család kakaslomniczi levéltára, mely 30.947 db iratot, ezek között 10 db XIV., 20 db XV. és 12 db XVI. századi mohácsi vész előtti oklevelet foglal magában;

2. a Gaál családé, melynek darabszáma 1844; ezek között 1 db XIV., 3 db XV. és 9 db XIV. századi középkori oklevél;

3. a Kvassay család levéltárához járuló kiegészítés, melynek darabszáma 542; köztük 1 db XIV., 7 db XV. és 7 db XIV. századi középkori oklevél;

4. a báró Perényi családé 28.435 db irattal; ezek között van 12 db Árpád-kori, 101 db XIV., 351 db XV. és 114 db XVI. századi mohácsi vész előtti eredeti oklevél;

5. a gróf Barkóczy családé 15.817 dbbal; ezek között 1 db Árpád-kori, 3 db XIV., 20 db XV. és 14 db XVI. századi középkori oklevél.

Az év végén folyamatban volt a már régebben letéteményezett báró Balassa levéltár óriási anyagának folytatólagos rendezése, továbbá megkezdett a Szunyogh családi levéltár feldolgozása.

* * *

A könyvtári tisztviselők és alkalmazottak tudományos és irodalmi munkásságát a következő összeállítás mutatja.

Dr. Fejérpataky László

m. kir. udvari tanácsos, osztályigazgató, egyetemi ny. r. tanár, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő, a M. Tud. Akadémia rendes tagja és az Akadémia történelmi bizottságának előadója.

1. Az Árpádok czimerei (Felolvasás a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaságban; megjelent a Csánki Dezső által szerkesztett Árpád és az Árpádok cz. műben.)
2. A Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi orsz. könyvtára az 1906. évben (M. Könyvszemle 1907.)

Id. Szinnyei József

kir. tanácsos, múzeumi igazgató-őr, a M. Tud. Akadémia I. tagja.

1. Magyar írók élete és munkái: 1907. 102—107. füzet. (XII. kötet 2—7. füzet. Sánta-Simor.)
2. Timár-ház. Naplójegyzetek 1847—48. (Komáromi Lapok 2—3 és 27—30. sz. Átvette: Magyar Állam 26., 27., 191—192., 194., 197. sz.) Az egész különlenyomatban is megjelent.
3. A régi Pest (Budapesti Hirlap 127. sz.).

Kollányi Ferencz

pápai praelátus, jaáki apát, múzeumi igazgató-őr, a hiteles helyi levéltárak országos főfelügyelője, a M. Tud. Akadémia I. tagja.

1. Szerkesztette a Magyar Könyvszemlét.
2. A Széchényi Országos Könyvtár története 1820-tól kezdve (kéziratban).

Dr. Sebestyén Gyula

múzeumi igazgató-őr, a M. Tud. Akadémia I. tagja, a Magyar Néprajzi társaság főtktára.

1. A hún-székelly hagyomány. (Székfoglaló értekezés. Felolvasatott a M. Tud. Akadémia 1907. ápr. 15-iki ülésén. Sajtó alatt.)
2. A magyar népköltészet és gyűjtői. (Beöthy-Badics: A magyar irodalom története, II. köt. 3-ik bővített kiadás. 216. l.)
3. Rovás és rovásírás. XI. befejező közl. Hamisítványok. II. (Ethnographia, 1907. évi foly. 74.)

4. Petőfi ereklyéi a M. Nemzeti Múzeumban. (A Pesti Napló Petőfi-albuma 136. l.)
5. Egy XVIII. századi dalgyűjtemény töredéke. (Ethnographia, 1907. évi foly. 249. l.)
6. Egy ó-magyar ballada beregvármegyei változata. (U. o. 124. l.)
7. Déchy Mór: Kaukázus. (Könyvismertetés. U. o. 308. l.)
8. Főtitkári jelentés a M. Néprajzi Társaság 1907. évi rendes közgyűlésén. (U. o. 176. l.)
9. Gyűjtötte a bányászok régi mistériumait és népi színjátékait.
10. Munkácsi Bernáttal szerkesztette az Ethnographiát.

Horváth Ignác

múzeumi őr.

1. Folyóiratok 1906. évből. (Melléklet a Magyar Könyvszemle 1907. évf. 3-ik füzetéhez.)
2. Történeti repertorium. (Századok 1907. évfoly.)
3. A magyar bibliografiai irodalom repertoriuma az 1906. év első három negyedében. (Magyar Könyvszemle 1907. I—IV. füzet.)

Kereszty István

múzeumi őr.

1. A hazai nem magyarnyelvű hirlapok bibliográfiája 1906. évről. (Magyar Könyvszemle melléklete.)
2. Az országos zeneakadémia. (Művészeti Almanach 1908-ra.)
3. Liszt, a mintakarnagy. (Zenevilág 18. ünnepi szám.)
4. A m. kir. opera ujdonságairól egy-egy cikk a »Vasárnapi Ujság«-ban.
5. Operai rovat a »Zeneközlöny«-ben.
6. »A magyar zene a nagyvilág előtt«, »Szózat«, »Mérföldkőnél« című cikkek és több bírálat a »Zenelap«-ban.
7. »Operai képtelenségek«, »Monna Vanna«, »Dalnoki Béni«, »Zenei politika«, »Liszt Ferencz, Krisztus-oratoriuma«, »Kún László, Ezer magyar népdal«, »Az operaévad végén«, »A Caruso-est«, »A Tannhäuser új köntösben« című cikkek az »Az Ujság« lapban.
8. Vezetője volt az »Az Ujság« zenei rovatának.
9. Bírálatok és zenei hetiszemlék a Független Magyarország-ban.

Dr. Áldásy Antal

múzeumi őr, a M. Tud. Akadémia I. tagja, egyetemi magántanár.

1. Zsigmond király és a velencei köztársaság 1435—1437. Századok 1907. évfolyam.
2. Könyvismertetések és bírálatok a Századokban és a Turulban.

Dr. Melich János

múzeumi őr, egyet. magántanár, a M. Tud. Akadémia I. tagja.

1. Három helynévről (Századok 321. l.).
2. Szláv jövevényszavaink (M. Nyelvőr 155. l.).
3. Pápai Páriz Ferencz székely szavai (M. Nyelv 116. l.).
4. Az Árpádkori becéző keresztnevek egy csoportjáról (M. Nyelv 165. l.).
5. Magyar szótáriródalom. Budapest, 1907.
Kisebb értekezések: Párizs, Imre, Jobbágy, Radócz, Rézmárk, Tárinca, Zülleni, A *va*-végű folyónevek, Tarack, Ismeretlen magyar szótár (Megjelentek a Magyar Nyelvben és a Nyelvt. Közleményekben).

Kováts László

I. oszt. segédőr.

1. A történelmi materializmusról. (Felolvasás a Nemzeti Szövetségben).
2. A magyarországi czéhek keletkezésük első idejében. (Felolvasás ugyanott).
3. Schvendi Lázár szerepe Magyarország történetében (kéziratban).

Varjú Elemér

I. oszt. segédőr.

1. A Hunyadiak síremlékei a gyulafehérvári székesegyházban. (A br. Forster Gyula szerkesztésében megjelent *Magyarország műemlékei* I. kötetében.)
2. A Hunyadiak síremlékei. (Archaeologiai Értesítő 1907. évf.)
3. Jegyzetek a pécsi egyházmegyei könyvtárból. (Magyar Könyvszemle 1907. évf.)
4. Gr. Károlyi Sándor temetési czimere. (Múzeumi és könyvtári értesítő, 1907. évf.)
5. Az Árpádok képmásai. (Árpád és az Árpádok. Szerk. dr. Csánki Dezső.)
6. Könyvismertetések a Turul 1907. évi folyamában.
7. Szerkesztette a Turul 1907. évi folyamát.

Dr. Vértesy Jenő

I. oszt. segédőr.

1. Hugo Victor két posthumus költeménye. (Egyetemes Phil. Közlöny I. füzet.)
2. Szigligeti. (Felolvasás a Budapesti Phil. Társaság márcziusi ülésén. Megjelent: Egyetemes Phil. Közlöny 9. füz.)
3. Bartók Lajos történelmi drámái. (Erdélyi Múzeum 1. füz.)

4. E. Kovács Gyula levelezése a M. Nemz. Múzeum könyvtárában. (Magyar Könyvszemle 4. füz.).
5. A fehér vajda halála. Költemény. (Felolvasás a Kisfaludy-társaság márcziusi ülésén. (Megjelent: Vasárnapi Ujság 17. sz.)
6. Rabenstein Bersabe. Wildenbruch Ernst színműve. Fordítás. (Először adták a budapesti Nemzeti Színházban okt. 26-án.)
7. Kisebb közlemények az Egyetemes Phil. Közölnyben, a Századokban és a Magyar Könyvszemlében.

Dr. Gulyás Pál

II. oszt. segédőr, okl. középiskolai tanár, a Múzeumok és Könyvtárak orsz. főfelügyelőségének népkönyvtári szakmegbízottja, a Magyar Könyvszemle-szerkesztője.

1. Bibliografia. Tizenkét előadás a Múzeumok és Könyvtárak orsz. Főfelügyelősége V. könyvtárnoki szaktanfolyamán.
2. A M. Nemz. Múzeum Széchényi orsz. könyvtárában lévő Aldinák leíró jegyzéke. Első négy közlemény. (Magyar Könyvszemle 1907. évf. I—IV. füz.)
3. Vidéki könyvtáraink. (U. o. I. füz.)
4. A könyvtári anyag kisejletezése. (Múzeumi és könyvtári értesítő 1907. évf. I. füz.)
5. A hamburgi népkönyvtári intézmények. (U. o. II—IV. füz.)
6. Les bibliothèques populaires de la Hongrie. (Le Bibliographe Moderne, 1907. évf. II—III. füz. és külön füzetben Besançon, 1907.)
7. Internationale Bibliographie der Kunstwissenschaft III. évf. (Magyar rész.)
8. Könyvismertetések: 1. Az egyetemes Philologiai Közölnyben: Wald G. Anthologie des Poètes français contemporains. 2. A Katholikus Szemlében: Haraszi Gyula, Corneille és kora. 3. A Magyar Iparművészetben: Kersten Paul: Moderne Entwürfe für Bucheinbände. 4. A Magyar Könyvszemlében: a) Barcza Imre, Szent Erzsébet irodalma; b) Baschin Ottó. Bibliotheca geographica. XII. évf.; c) Beck C. Jahrbuch der Bücherpreise. I.; d) Bodleian library staffcalender; e) British Museum Reproductions from illuminated manuscripts. I—II.; f) Brown I. D. A manual of practical bibliography; g) Bulletin de l'association des bibliothécaires français; h) Calvi Emilio. Bibliografia generali di Roma; i) Collijn I. Katalog der Inkunabeln der kgl. Universitäts-Bibliothek zu Upsala; j) Czimjegyzéke a budapesti m. kir. tudományegyetemi könyvtár olvasótermének; k) Évkönyve, Magyar Nyomdászok. XXII.; l) Ferguson John. Bibliotheca Chemica; m) Havi könyvészet; n) Jellinek S. L. Internationale Bibliographie der Kunstwissenschaft. III.; o) Kumlik Emil, Pozsony sz. k. város közkönyvtárának czimjegyzéke; p) Múzeumi és könyvtári értesítő; q) Repertorium, Bibliographisches II. köt.;

r) Savaye E. A. A manual of descriptis annotation for library catalogues; s) Szüry Dénes. Száz év. Irodalom-nyelvfejlődés.

9. Tizenöt vegyes közlemény a Magyar Könyvszemlébe.

Dr. Bártfai Szabó László

II. oszt. segédőr.

1. Kőváry Lászlóról nekrológ. (Turul 1907. 3. füzetében.)
2. Károlyi Antal gróf élete, 1732—1791. (Sajtó alatt.)

Dr. Fitos Vilmos

gyakornok.

Az emberi szellem jelenségeinek magyarázata Bodnár Zsigmond »erkölcsi törvény«-ében. (Sajtó alatt.)

Zászló János

gyakornok.

1. Román származású írók élete és munkássága. Magyar Írók élete és munkái 101—110. füzetében.
2. A hazai hirlapirodalom 1906-ban. I. A magyar hirlapirodalom. Melléklet a Magyar Könyvszemle III. füzetéhez.
3. Ugyanaz különnyomatban a Magyar Könyvszemle 9. füzetéből.
4. Vulcanu József halála. Ethnographia 6. füzet.
5. Bartha Miklós Összegyűjtött Munkái. Sajtó alá rendezték dr. Samassa János és Zászló János. Előszót írt az irodalmi részhez Ábrányi Kornél, a politikai részhez Holló Lajos. Eger, Érseki lyceumi könyvnyomda 1908. (Sajtó alatt.)
6. Erzsébet Királyné Emlékezete. Cyprus Ágak Erzsébet Magyar Királyné Sírjára. Irta Bartha Miklós. Részlet »Bartha Miklós Összegyűjtött Munkái«-ból. Sajtó alá rendezték dr. Samassa János és Zászló János. Eger, 1907. Érseki lyceumi könyvnyomda.
7. Czikkek és fordítások a »Familia« (Nagyvárad), »Telegraful Roman« (Nagyszében), »Magyarország«, »Budapesti Hírlap«, »Gazeta de Dumineca« (Szilágysomlyó) című lapokban.

Jakubovich Emil

gyakornok.

A Magy. Tudományos Akadémia részére sajtó alá rendezte Calepinus Dictionariuma 1585. évi lyoni kiadásának második felét.

Dr. Šufflay Milán

gyakornok.

1. A Nelepicsék hagyatéka (két közlemény). Turul 1907. 1—2. f., 3.
2. Könyvismertetések: *a)* Görög Imre: Gr. Zrinyi Miklós a költő mint államférfi. Századok 1907. 352. 1.; *b)* T. Smiciklas: Cod. dipl. regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae vol. III., IV. Századok 1907. 838.
3. Sigillum citationis. Mittheilungen des Instituts für österr. Geschichtsforschung. 515—8. 1907. 3. füz.
4. Németre fordította dr. Békefi Remig: »A Balaton környékének egyházaí és várai a középkorban« című művét.

Dr. Bajza József

gyakornok.

1. A kurucz költészetéről. (Felolvasás a Budai Közművelődési Körben.)
2. Kritikai és polemikus cikkek: *a)* Szarvacs (Magyar Nyelvőr 2. f.); *b)* Kovács Dezső: Beniczky Péter élete és költészete (Phil. Közl. 4. f.); *c)* Kisfaludy Károly hatása Katonára. Megjegyzések Rakodczai Pál cikkére (Ir. tört. közl. 2. f.); *d)* A két Kisfaludy és a nyelvújítás (Magyar Nyelv. 10. f.).

Dr. Sulica Szilárd

gyakornok.

Adalékok Jovius »Historiarum sui temporis« magyar vonatkozásainak forrásaihoz. Budapest, 1907. Országos Községi Központi nyomda r.-t.
